

מלוך יקרוך ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי הוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרֵא חֹזֶה־פֶּא

חֹזֶה־פֶּא דְאֹרֵי־תֵא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עשיית המצוות בגלוי כדי שילמדו ממנו

מדוע מצוה רבה שכזו מתקיימת ע"י שליח כאשר רואים אנו עד כמה רבתה ועד כמה שגבה מעלת חינוך הבנים, עד שמוני המצוות מנו מצות לימוד התורה של האדם עצמו, ולימוד התורה שמצווה ללמד את בנו, שניהם במצוה אחת, וכפירושו של האדמו"ר מבעלזא הנ"ל. יקשה עלינו ביותר, מדוע עם ישראל לדורותיו לומדים בדרך של תלמיד מפי הרב, ולא כמו עיקר ציווי התורה שילמד האב את בנו תורה. בשאלה זו עמד הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא ע"ה, וכך הם דברי קדשו: הגם שמצות לימוד התורה היא ממצוות הבן המוטלות על האב (קידושין כט.), עינינו רואות בכל הדורות מקדמת דנא עד היום הזה, שאופן הלימוד עם הבנים היה מרב לתלמיד ולא מאב לבנו, מה שלא מצינו כן בשאר מצוות התורה, שאפילו מכשירי מצוה כגון עסק בנין סוכה ואפיית מצות וכדומה, מחמירים בהם ישראל קדושים, ועושים כל מיני השתדלות וטרחות מרובות לקיים המצוות בגופם מבלי סיוע מאחרים, דמצוה בו יותר מבשלוחו (שם מא.), וכאן במצוה חשובה זו של לימוד התורה מלמד הרב את תלמידיו. הלא דבר הוא.

**מפני גודל הפעולה בלימוד אב עם בנו,
חששו לטרדת היצר בזה**

וביאר, דאחד מעיקרי יסודות היהדות הוא העברת המסורה מדור לדור, והנה, אילו היה כל אב לומד תורה עם בנו בעצמו, והיו הדברים יורדים עמוק בחזרי בטן, והיו נחקקין בלב הילד כיתד תקוע, עד שהיו משמשים לו כמגן ותריס בפני כל חטא ועון במשך כל ימי חייו. וכראות היצר הרע את הדבר הנורא הזה לא היה יושב בחיבוק ידיים, אלא היה מזניח כל הפיתויים שמפתה בהם בני אדם, והיה משקיע כל כוחותיו ומשתמש בכל תחבולה שתחת ידו אך ורק להפריע את העבודה הקדושה הלזו ר"ל, ואז חס ושלום לא היינו יכולים לעמוד כנגדו. על כן נקבע שיהיה סדר לימוד התורה על ידי רב עם תלמידו ולא מאב לבן, כדי שהבעל דבר יניח לנו להמשיך בעבודה הקדושה הזאת של העברת המסורה לדורות הבאים, ולא ישים מכשולים בדרכינו, וממילא יהיה קיום לתורה עד סוף כל הדורות. עכ"ד הנפלאים.

של הרה"ק מבעלזא.

וממשיך ואומר: וישנם אנשים אשר אינם משגיחים על הבנים שלהם ללמד אותם תורה ומצוות, והלא מוני המצוות אינם מונים לימוד התורה ולימוד הבנים לשתי מצוות, אלא במצות לימוד התורה הם מביאים המצוה של 'ושננתם לבניך'. וזאת, כי מצות לימוד התורה של האדם אינה נשלמת אלא כשלומד גם עם בניו.

זה הרמז בפסוק 'הבאים ירש יעקב', כאשר רוצים להשריש קדושת יעקב אבינו בדורות הבאים. נצרך שיהיה 'יצוץ' - האדם עצמו, כשיהיה בבחינת 'יצוץ' שהיא מדרגה מאוחרת מפרח, ומורה על מעשיו הטובים ועבודת ה' יתברך שלו, אז יתקיים בו 'ופרח ישראל', שעל ידי שיראו בניו את מעשיו הטובים ילמדו ממנו ויעשו כמעשהו [אמנם בכתוב שלפנינו שלא מיירר באבות לבנים אין צריך להקדים צוץ לפרח].

וְהָנָה פֶּרַח מִטָּה אֶהְרֶן וְגו' וַיֵּצֵא פֶּרַח וַיֵּצֵץ צִיץ
(טו יט-כא).

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ע"ה, שאל לאביו [המהר"ד] ע"ה על הפסוק שלפנינו 'והנה פרח מטה אהרן וגו' ויצא פרח ויצוץ ציץ וגו', שהפרח קודם הוא לציץ. ומדוע בפסוק בישעיה (כו, ו) 'הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב צִיץ וּפְרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְּנֵי תֵבֶל תְּנוּבָה' כתיב 'ציץ ופרח' קודם ציץ ואחר כך פרח.

ותירץ על פי מה שכתב האר"י הקדוש ע"ה (ליקוטי תורה נצבים) בפסוק (דברים כט כח) 'הנסתרות לה' אלקיננו, שאהבת ה' יתברך ויראתו צריך להיות רק לה' אלוקינו, כי האדם צריך להסתיר את עבודתו הפנימית, כדי שרק ה' היודע תעלומות לב ידע האמת, ושום אדם אחר לא ידע. אך 'והנגלות' - מעשה המצוות צריך להיות בנגלה, 'לנו ולבנינו' - כדי שילמדו הבנים. עד כאן דברי האריז"ל בתוספת ביאור

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

טעם נפלא שביקש שירדו - חיים שאלה

וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֶתֶם כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה' (טז, ל).

שח המהר"ד מבעלזא בשם אביו הרה"ק רבי יהושע [המהר"ן ז"ע שהקשה: אף אם אמנם הוכרח משה רבינו ע"ה לאחוז במשפט כדי להוכיח כי לא בדה מליבו את כל המעשים, ולכן היו צריכין למופת חותך שימותו בדרך בלתי טבעי כלל וכלל שלא ליתן מקום לספק עודף, אבל מדוע הוא ביקש שירדו דוק חיים שאולה, וכי חפץ משה חס ושלום לנקום בהם שיסבלו עוד יסורים טרם תצא נפשם.

אלא ביאר המהר"י ע"ה כי משה רבינו ביקש זאת דוקא משום שחס על כל נפש מישראל, ולכן בראותו שמוכרח הוא לענוש בקרח ועדתו יבקש עליהם רחמים שיהיו עוד בחיים, כי האדם כל עוד נשמתו בו אפילו אם הוא בדיטא התחתונה יכול עדיין לשוב בתשובה. ובכך שירדו חיים שאולה נשארה בהם התקוה שיוכלו לשוב בתשובה, שהרי לאחר מיתה 'אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה' (קהלת ט י), ולכן ביקש שיישארו בחיים שתתקבל תשובתם

מוסיף מהר"ד, אם כן זה אשר הודיעו אותנו חז"ל הקדושים (ב"ב עד.) שבלועי קרח אומרים 'משה אמת ותורתו אמת', וזה הועילה להם תפילת משה רבינו ע"ה שבאמת שבו בתשובה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שתי עיניים נבראו באדם - אחת שיביט בה גדלות השי"ת, ואחת שיביט בה שפלות עצמו...

מרבתי ובפרט מאדונינו מורינו ורבינו המובהק מוהר"ר משולם זושא זלה"ה שלמד אותי דרך ה' בזה הלשון 'בני תיכף בהשכמת הבוקר בהקיץך משנתך קח בידך הציצית הקדושים ותן לבך ודעתך לעיין ולהסתכל בגודל רוממות וגדולת הבורא ית"ש', עכ"ל. משמע שכך היתה דרך עבודתו של הרבי ר' זושא להביט בראש ובראשונה אל גדלות השי"ת ורוממותו].

שתי דעות אלו אם להקדים את ההתבוננות בגדולת הבורא או את ההכרה בשפלות עצמו, הוא מחלוקת ב"ה וב"ש, - כך מצינו שפ"י הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ זלה"ה (באר משה - בראשית) את מחלוקת ב"ש וב"ה במסכת חגיגה (יב). 'בית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה בית הלל אומרים ארץ נבראה תחילה', שהרי לכאורה קשה כיצד ב"ה שהיו ידועים בענוותנותם התפארו שהארץ היא מידתם ומקומם נבראת תחילה, אך על פי האמור יש לפרש מחלוקתם שדעת ב"ש היא שיש לאדם להתבונן ראשית בגדולת הבורא וזהו סוד 'שמים נבראו תחילה', אך ב"ה שהיו ידועים בשפלותם בעיני עצמם כמסופר בחז"ל (שבת לא.) נחלקו עליהם ואמרו 'ארץ נבראה תחילה' שיש להקדים את ההכרה בשפלות עצמו שהוא בחינת 'ארץ' ורק לאחריו יוכל לבוא לבחינת 'שמים' להביט ברוממות א-ל וקדושתו.

וכן הביאו לפרש בספר **חקל יצחק** (בראשית) וכן בספר **בני שלשים** (בראשית) שם סיים בזה"ל: וזהו מאמר הפסוק 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים' (בראשית ב ד), בין ששמים קדמו ובין שהארץ קודמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, אלא 'הודו על ארץ ושמים' (תהלים קמח יג) הוא הנכון, להשיג מקודם שפלותו ואח"כ להשיג גדולתו יתברך.

הנעלות בהם נהג כל ימי חייו, וכמו"כ נטע בהם את בחינת ב' העיניים שבגופו של אדם, להביט את גדולת השי"ת ולראות שפלות עצמו, והיינו 'אשר עשה משה לעיני כל ישראל' שהשריש בהם את ההתנהגות הנכונה בעיניו של האדם.

מסיבה זו אמרו חכמים (חגיגה ד:): 'סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה' כיון שאדם שאינו רואה בעין אחת ממילא חסרה לו האפשרות לראות בשפלות עצמו, וע"כ פטור מן הראיה כיון שאינו יכול לראות ולהשיג את גדולת השי"ת כי זה תלוי בזה. [כן הביא **בישמח משה** (שה"ש ד ט) בשם הרבי ר"א מליז'ענסק, וכן הביא בשם משמואל (קרח תרע"ב) בשם ספר **נועם אלימלך**, אך בספר עצמו לא ראינו שהובא ביאור זה, וראה **בעבודת ישראל** (שופטים) ובנופת צופים (סב) מר"פ מקוריץ שביארו כן מדעת עצמם].

וידוע שהאחים הקדושים **רבי אלימלך מליז'ענסק והרבי ר' זושא זלה"ה** חלקו מהו הסדר הנכון בהתבוננות האדם בגדלות הבורא ובשפלות עצמו, אחד אמר שיש להקדים לראות בשפלות עצמו ומשם יבוא להביט בגדלות הבורא ואילו אחיו טען לעומתו בהיפך שיש להקדים ולהביט בגדלות הבורא ומשם יבוא לראות בשפלות עצמו, עד שהסכימו ובאו אל רבם **המגיד ממזריטש זלה"ה** שיכריע עבורם מהי הדרך הנכונה, אמר להם רבם שאלו ואלו דברי אלוקים חיים אולם הדרך לראות קודם בשפלות עצמו ומשם לבוא להביט בגדולת הבורא היא מדריגה גדולה מחברתה.

[בספר בני שלשים כתב שהר"א אמר שיש להקדים לראות שפלות עצמו ואילו הר"ז טען שיש להקדים להביט בגדלות הבורא, אך בספר **חקל יצחק** (ספינקא) כתב בהיפך, ובספרים רבים הביאו את הדברים בלא לציין מה היתה דעת כל אחד מהאחים הקדושים. אולם יש לדייק מדברי הבאר משה שהובאו להלן שם כתב בזה"ל: וכמו שלמדתי

רב לָסָם בְּיָ לְיוֹ (טז, ז). **וברש"י וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות זה, עינו הטעתה וכו'.**

רמ"ח אברים יצר השי"ת באדם ולכל אחד מטרה מיוחדת לשמה נברא, בין האברים החשובים שבגוף האדם בולט הוא העין שתפקידו הוא לשמש את האדם להביט אל סביבתו ולראות את המתרחש בעולמו של יוצר הכל, אולם פלא גדול הוא מדוע נצרך לאדם שתי עיניים, הרי כדי להביט ולראות די לו בעין אחת ויחידה, וכי יתכן שברא השי"ת בעולמו דבר לחינם ח"ו, הרי כזאת לא יתכן.

נפלאות אמר על כך **המגיד מקאזניץ זלה"ה** (עבודת ישראל - שופטים), שתי עיניים נבראו באדם - אחת כדי שיביט בה גדלות השי"ת, ואחת כדי שיביט בה שפלות עצמו...

בכך יובן - אמר **רבי מאיר שפירא מלובלין זלה"ה** (אמרי דעת - קרח) - את שאמרו חז"ל (במדב"ר פ"ח) על קרח שיצא לחלוק על משה רבינו ע"ה **'עיניו הטעתו'**, היינו שמכיון שהיה קרח מנושאי הארון והיה איש גדול, מכך בא לכלל טעות ו'עיניו' היא העין של שפלות עצמו נחסרה ממנו ו'הטעתו', כי מפני שהיה במדריגה גבוהה כ"כ לא ראה שפלות עצמו ובא לחלוק על משה רבינו.

אך בשונה מקרח, על משה רבינו העידה התורה שכל ימיו בהם הנהיג את ישראל 'לא כהתה עינו' (דברים לד ז), ופירוש הדבר הוא ששבחו של משה רבינו אמור בזה שלמרות שדיבר עם השכינה פה אל פה במראות ולא בחידות, מכל מקום 'לא כהתה עינו' - העין בה ראה את שפלות עצמו לא כהתה הימנו ונשאר תמיד עניו וסבלן כלפי עם ישראל.

וסיום התורה הוא 'ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לד יב), שקודם פטירתו של משה רבינו ע"ה מן העולם השריש בבני ישראל את המידות

כל יהודי ויהודי יכול הוא לעורר ולהוסיף קדושה עד להאבות הק'

התלהבות עצומה תלהיב כל נפש כשידע שיש בכוחו לתת כביכול כח לאבותינו הקדושים

מעתיב בא הישמח משה ע"ה (סוף פרשת ויחי ד"ה הנה) ומאיר את העולם באור יקרות חדש ומחודש המלמדנו סוד מיסודות הקדושה שבידינו, ידיעת הפכים בשוה, וממה שיש לרע נוכל לדעת דבר והיפוכו לצד הטוב, שכן מידה טובה מרובה ממידת פורענות (יומא עו.), אם כן, לאחר שהתגלה לנו שאם נכשל אדם במעשה עבירה הרי הוא גורם פגם בשורשו עד למעלה ראש ח"ו, מזה נדע שכל שכן משפיע האדם למעלה במעשיו הטובים, כי לכל יהודי באשר הוא, יש כח עצום זה לפעול במעשיו לטוב ולמוטב, ובכל מעשה שעושה ידע שלמרות היותו בעיניו שפל רוח, הרי שבמעשיו יכול הוא לעורר ולהוסיף קדושה עד לאבותינו הקדושים. מי פתי יאבד גדלות עצומה זו שנותנים לו מן השמים. זה הרי דבר שלא שייך להשיג בעיני בשר, הכי צד יכול אדם בקיימו את מצוות ה' להגיע גבוה כל כך עד שמשפיע במעשיו על האבות הקדושים שהיו רגלי המרכבה (ב"ר מזו).

אי אפשר לתמצת במילים את גודל הזכייה שיש בידינו להוסיף קדושה לאבותינו ואבות אבותינו עד האילן הגדול של יעקב אבינו ע"ה ולמעלה ממנו עד אדם הראשון, וכשיודע מזה, ההתייחסות שלו לכל מעשה דיבור ומחשבה נעשית בשימת לב פי כמה וכמה, ובכל פרט שמוסיף בקיום המצוה כהלכתה בכל דקדוקיה, בדחילו ורחימו, בשמחה של מצוה, במחשבה דיבור ומעשה, ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ביראה ואהבה בכלל, שבפרט הם עבודת ה' במעשי גשמיות ורוחניות, בסור מרע ועשה טוב, בדברים שבין אדם למקום ובין אדם לחברו, בכל פרטים אלו ככל שמוסיף בהם ובקדושתם מוסיף קדושה לכל השורשים אשר מהם יוצא ענף הקדושה שלו ומאיר נשמת אבותיו ע"ה.

ע"ה וממנו יצאו י"ב שבטים 'שבטי יה' עדות לישראל' ומהם נתפשטו ויצאו ענפים רבים ששים ריבוא נשמות, וענף לוי הצמיח אף הוא שלשה ענפים שהם גרשון קהת ומררי, מקהת יצאו ארבעה ענפים עמרם יצהר חברון ועוזיאל, וענף יצהר הלא הוא ענפו של קרח.

הפוגם בענף פוגם בכל האילן וכן להיפך במעשה טוב

מאחר וכל ענף הנפגם אינו נפגם לבדו אלא פוגם בכל האילן וכן להיפך, נמצא כי אם היה קרח מכשיר מעשיו היה גורם קדושה לכל הענפים הקדושים שיצא מהם עד לאילן הגדול יעקב אבינו ע"ה. אז היה נדרש בו 'קרח' טהור, 'בן יצהר' שהיה מאיר לעולם כצהרים, 'בן קהת' שהיה מקהה שיני כל רואה גדולתו ומעלתו, 'בן לוי' שנתלוה מיום לידתו לקדוש ברוך הוא בכמה מעלות.

אך עכשיו כשחטא קרח ועבר על אחד מי"ג עיקרים של האמונה שהיא האמונה במשה רבינו ע"ה שהוא אב לנביאים, שכן בטענתו רצה לומר שנבואת משה רבינו ע"ה אינה אמת ח"ו ושעשה על דעת עצמו. וכשכפר במשה רבינו ע"ה החליף את ענף הקדושה שלו לטומאה רחמנא ליצולן, ולא רק הענף שלו נהפך לטומאה, אלא עוד גרם נזק לאבותיו מדור לדור עד שהגיע הפגם ליעקב אבינו ע"ה, אבל מאחר שיעקב אבינו ע"ה התפלל שלא יזכר שמו על מחלוקתו לא נגע בו הפגם. ודבר זה הוא לטובתו של קרח, שכן אם היה הפגם נוגע בקדושת יעקב אבינו ע"ה שהוא גוף האילן לא היתה לו תקומה ולא חלק בעולם הבא והיה נכרת מהקדושה, אבל עתה כשלא הגיע הפגם לשורש, לא ניתק החבל ונשאר אחוז בשורש ויש לו תקנה.

וַיִּקַּח קִרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי (טו א). כתב רש"י: ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) 'ובקהלם אל תחד כבוד'. והיכן נזכר שמו על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (דה"א ו כב-כג) 'בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל'.

האור החיים הקדוש מביא דרשת חז"ל בסנהדרין (קט:): 'קרח' שנעשה קרחה בישראל, 'בן יצהר' בן שהרתח עליו את כל העולם כצהרים, 'בן קהת' בן שהקהה שיני מולידיו, 'בן לוי' בן שנעשה לוייה בגיהנם. שואלת הגמרא: וליחשוב נמי 'בן יעקב' ויידרש בו בן שעקב עצמו לגיהנם, מבארת הגמרא שבענייניו של יעקב כבר ביקש רחמים על עצמו, באמרו (בראשית מט ו) 'בסודם אל תבוא נפשי אלו מרגלים, 'בקהלם אל תחד כבוד' זה עדת קרח.

מקשה האור החיים כמה שאלות, ובדבריו שמעיד עליהם 'ולהאיר אור תורה אסדר ב' ג' גרגרים מסתרי תורה' מבאר, כי כל אחד מנשמות בני ישראל הוא ענף של קדושה היוצא מאילן הגדול והקדוש של כללות ס' ריבוא נשמות ישראל, ומי שעובר על מצוה אחת פוגם במעשיו, ועוקר את ענף נשמתו מהקדושה ומכניסו אל הטומאה, רחמנא ליצולן.

אילן זה תחילתו באדם הראשון שכלל כל זרעו, וכשחטא פגם בכל זרעו הכלולים בו, עד שהאבות הקדושים התבררו בבירור אחר בירור בניסיונות שעמדו בהם, עד שנולד יעקב אבינו ע"ה שהיתה מיטתו שלימה, שהוא בשלימות כמו שרמזו (ב"מ פד). שופריה דיעקב אבינו ע"ה מעין שופריה דאדם הראשון, כי אכן יופיו הרוחני של יעקב אבינו ע"ה היה נקי וזך כמו יופיו של אדם הראשון בטרם חטא ונחשך אורו. נמצא כי שורש האילן מיעקב אבינו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

